

risicovolle activa tegenover het eigen vermogen wordt afgezet. Deze ratio bestaat al in verschillende landen, onder andere in Zwitserland en de Verenigde Staten, maar is door de wijze waarop deze wordt berekend niet altijd onderling vergelijkbaar. Het nut van de leverageratio hangt af van hoe de termen 'risicovolle activa' en 'eigen vermogen' precies worden gedefinieerd. Zo kan de ratio een verschillende uitkomst hebben als derivatenposities en 'off balance'-verplichtingen er al dan niet in worden opgenomen. Bedoeling is dat de leverageratio een getrouw beeld zal geven van het risicoprofiel van een bank.

Een laatste pijler van Basel III zijn de maatregelen ter vermindering van de zogenaamde procycliciteit. Hier wordt gepleit voor variabele kapitaaleisen al naargelang de macro-economische omstandigheden. In economisch goede tijden worden de teugels wat minder strak gehouden en als het slechter gaat, worden deze opnieuw aangespannen. De redenering achter deze maatregelen is om in goede tijden extra reserves aan te leggen die dan als buffer kunnen dienen in mindere tijden.

De regels van Basel III werden vorig jaar opgesteld en de belanghebbende partijen uit de financiële sector hadden tot 16 april de kans om opmerkingen te geven. Op basis van die opmerkingen en een studie van de

impact van de nieuwe regels op de financiële sector zal het Basel-comité eind dit jaar de definitieve regels vastleggen. De definitieve implementatie zal rond het jaareinde van 2012 zijn.

WASLIJST KRITIEKEN

Het spreekt vanzelf dat de financiële sector met een waslijst aan bezwaren tegen de nieuwe regels kwam aandraven. Strengere regels zijn niet in het belang van de banken, want meer kapitaal als buffer aanhouden betekent dat dit niet voor andere doeleinden kan worden aangewend, wat dus per definitie aanleiding geeft tot een lager rendement op het geïnvesteerde vermogen. Banken en financiële dienstengroepen zullen er dus alles aan doen om te lobbyen voor soepeler regels en vooral meer tijd vragen om de regels toe te passen.

Een eerste vraag die zich opwerpt, is waar

BASEL III IS GEEN EINDPUNT MAAR HOOGUIT EEN TUSSENSTAP

de banken het extra geld vandaan zullen halen dat nodig is om het kapitaal te versterken. De kans bestaat dat er verschillende aandelenemissies moeten komen om het extra kapitaal op te halen. Banken beweren dat ze door de hogere kapitaaleisen minder geld zullen kunnen uitlenen waardoor krediet duurder wordt. Dit heeft dan op zijn beurt een negatief effect op de economische groei. Om aantrekkelijk te zijn voor investeerders moeten banken juist meer geld verdienen, maar deze doelstelling staat haaks op de extra veiligheid die de nieuwe regels willen opleggen. Een lager risicoprofiel leidt echter onvermijdelijk ook tot een lager rendement.

Naast de banken zelf deden ook de kredietratingbureaus hun zegje. Moody's en Standard & Poor's wijzen erop dat de nieuwe maatregelen ook onbedoelde gevolgen kunnen hebben. Zo vreest S&P dat er naast de impact op de kredietverlening ook gevolgen kunnen zijn voor de handel in deri-

vaten, waardoor ook leningen tussen banken onderling duurder zouden worden. De gevolgen zijn ook afhankelijk van het bedrijfsmodel dat een bepaalde bank erop na houdt. Zo wordt het voor kleinere depositobanken relatief eenvoudiger om zich naar de nieuwe regels te schikken. Grotere banken die meer handelen voor eigen rekening en zich met investment banking inlaten, zijn per definitie kwetsbaarder omdat ze minder deposito's hebben als onderpand.

TOO LITTE, TOO LATE?

Een aantal van de opmerkingen van de financiële industrie houdt steek, maar een aantal andere weer niet. Men kan zich afvragen in hoeverre de normen van Basel III niet 'too little too late' zijn. Net als de eerste en tweede versie zullen er ook in de derde versie onvolmaaktheden zitten die banken de ruimte geven zich financieel gezonder voor te doen dan ze in werkelijkheid zijn. Ook valt nog te bezien in hoeverre de definitieve versie zal afwijken van het voorlopige document dat nu op tafel ligt. Daarnaast is het zo dat een kapitaalbuffer op zich de problemen die aanleiding geven tot een crisissituatie niet kan voorkomen maar alleen de gevolgen ervan verzachten. We hebben ook vragen bij de grote verantwoordelijkheid die bij de toezichthouders wordt gelegd. Deze hebben in het verleden zwaar gefaald in hun functie, niet in het minst vanwege de vele belangenconflicten. Er zijn voorlopig maar weinig elementen om aan te nemen dat het in de toekomst anders zal gaan.

Basel III verandert helaas niets aan de oorzaken van de financiële crisis die in 2008 een voorlopig hoogtepunt kende. Probleemschulden werden verkast van de financiële sector naar de publieke sector (overheden) die nu de indruk geeft voor alles garant te kunnen staan. Zolang deze perceptie standhoudt, is er geen vuiltje aan de lucht. De term kwantitatieve versoepeling ('quantitative easing' of QE) betekent in de praktijk dat monetaire overheden de vlucht vooruit nemen door de schulden en begrotingstekorten steeds verder te laten oplopen om de economie opnieuw op de rails te zetten. De politieke wil om het schuldgedreven monetair systeem zelf ter discussie te stellen is er niet en zal er ook nooit zijn. Het is daarom geen kwestie van of, maar van wanneer de volgende episode in de structurele schuldcrisis zich zal aandienen. Basel III is dus geen eindpunt in de hervorming van de financiële industrie, maar een tussenstap tot meer structurele maatregelen zich noodgedwongen zullen opdringen. ■